

Condamnarea României de Curtea Europeană a Drepturilor Omului pentru neconvenționalitatea procedurii judiciare contravenționale

I. Natura juridică a dreptului contravențional în dreptul român și în dreptul european al drepturilor omului

Înainte de perioada comunistă, contravenția aparținea domeniului penal, ea reprezentând unul dintre cele trei tipuri de infracțiuni, alături de delict și de crime. În perioada comunistă, contravenția a fost dezincriminată, soluție care s-a menținut până în prezent. Contravenția are o natură administrativă, fiind o formă de ilicit administrativ, deci extra-penal.

Sediul de drept comun al materiei este reprezentat de O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor¹.

Din perspectiva dreptului european convențional și jurisprudențial al drepturilor omului însă, contravenția intră în noțiunea de „penal”, ca noțiune europeană autonomă. Astfel, una dintre metodele favorite de interpretare utilizate de instanța de contencios european al drepturilor omului este recursul la noțiunile europene autonome, cuvintele din Convenția europeană a drepturilor omului având un sens al lor propriu – european autonom – care nu se confundă cu sensurile atribuite aceluiași cuvinte de legislațiile naționale ale statelor părți la Convenție.

Pentru calificarea unei materii ca fiind „penale”, Curtea de la Strasbourg utilizează trei criterii: calificarea dată de dreptul național; natura și gravitatea faptei reproșate acuzatului; natura, asprimea și rolul sancțiunii pe care o riscă acuzatul. Cele trei criterii sunt alternative. Astfel, potrivit primului criteriu, tot ceea ce este calificat „penal” de dreptul intern va fi „penal” și în sens european autonom. Există însă și domenii care sunt extra-penale conform dreptului național, dar care vor primi calificarea de „penale” în sens european autonom, dacă este satisfăcut unul din celelalte două criterii. Astfel, fapte care au o natură gravă și/sau pentru care sancțiunile sunt suficient de aspre (*e.g.* privare de libertate în toate circumstanțele, amenzile mari) și/sau care sunt prevăzute de norme cu aplicabilitate generală și care au rol punitiv și preventiv țin de domeniul „penal” din perspectiva europeană autonomă, indiferent de calificarea națională.

Prin această jurisprudență, Curtea Europeană urmărește să înlăture fraudă la lege (la Convenție). Astfel, Convenția nu se opune depenalizării anumitor fapte, în sensul ca forma de ilicit corespunzătoare să fie calificată drept extra-penală de sistemul juridic național. Dacă însă este satisfăcut unul din ultimele două criterii pentru calificarea materiei drept „penală” în sensul european autonom, garanțiile prevăzute de Convenție în domeniul penal sunt aplicabile. Acest lucru împiedică statele să recurgă

¹ M. Of. nr. 410 din 25 iulie 2001 (cu modificările ulterioare).

doar la o depenalizare formală (pentru fapte suficient de grave, un stat ar schimba doar calificarea juridică, dar ar menține sancțiuni aspre), cu scopul exclusiv de a nu mai face aplicabile garanțiile convenționale.

În raport cu jurisprudența europeană, contravenția din dreptul român are o natură „penală”. Astfel, de multe ori, faptele contravenționalizate sunt suficient de grave, iar sancțiunile sunt suficient de aspre (amenzi foarte mari, chiar mai mari decât cele penale; confiscarea bunurilor de valori mari; până la revizuirea constituțională din anul 2003, exista și închisoarea contravențională), ele având o adresabilitate generală și un rol preventiv și punitiv.

II. Conținutul procedurii contravenționale

Procedura contravențională de drept comun cunoaște două faze: faza administrativă și faza judiciară.

În faza administrativă au loc constatarea contravenției și aplicarea sancțiunii contravenționale. Ambele măsuri sunt de competența unui agent administrativ. Actul juridic prin care se constată săvârșirea contravenției și se aplică sancțiunea contravențională este procesul-verbal, care este un act administrativ.

Faza judiciară există numai în cazul în care contravenientul contestă procesul-verbal. Soluționarea plângerii contravenționale este de competența judecătorei (în cazul judecătoriilor în cadrul cărora funcționează secții, este vorba de secția civilă), sentința fiind susceptibilă de recurs, de competența secției de contencios administrativ și fiscal a tribunalului. Prin urmare, prezența contestatorului în fața instanței judecătorești depinde exclusiv de manifestarea lui de voință, prin plângere, iar nu de voința organului administrativ, care să prezinte o acuzație în fața judecătorului.

Procedura judiciară contravențională are natură civilă, ea completându-se, în măsura compatibilității, cu procedura civilă. Părțile sunt contravenientul, în calitate de contestator, și organul din care face parte agentul care a aplicat sancțiunea contravențională, în calitate de intimat.

Întrucât inițiativa acțiunii judiciare aparține contestatorului, care a formulat plângere împotriva procesului-verbal contravențional, lui în revine sarcina probațiunii, conform principiului general de drept comun din procedura civilă. Soluția este confirmată de faptul că actul atacat este un act administrativ, care, potrivit principiilor generale ale dreptului administrativ, se bucură de prezumțiile de legalitate, autenticitate și veridicitate. Prin urmare, contestatorului în revine sarcina de a dovedi nelegalitatea și netemeinicia procesului-verbal, în vederea anulării acestuia.

Or, din chiar momentul sancționării sale contravenționale, persoana în cauză este calificată de legislația națională drept „contravenient”, adică persoană care a săvârșit o contravenție. Echivalentul din materie penală este acela de „infractor”, iar în niciun caz de „învinuit” sau „inculpat” (care sunt persoane față de care se efectuează urmărirea penală sau împotriva cărora s-a pus în mișcare acțiunea penală, dar care nu au fost condamnate definitiv, deci pentru care nu s-a stabilit că sunt vinovate de săvârșirea unei infracțiuni).

Jurisprudența instanței de contencios european al drepturilor omului nu se opune ca, în cazuri minore, stabilirea vinovăției și aplicarea unei sancțiuni (neprivativă de libertate), în domeniul (european autonom) penal să fie extra-judiciare, dacă persoana acuzată are ulterior acces la o instanță care se bucură de plenitudine de jurisdicție și care respectă toate exigențele dreptului la un proces echitabil, prevăzute de art. 6 din Convenție.

Nu aceasta este însă situația în dreptul contravențional român. Este adevărat că, după aplicarea sancțiunii contravenționale pe cale administrativă (iar nu de o instanță independentă și imparțială, în urma unui proces echitabil), „contravenientul” poate contesta sancțiunea în justiție. În fața judecătorului însă, el se află în poziția de contravenient (persoană vinovată de săvârșirea contravenției) și de contestator (care trebuie să dovedească temeinicia plângerii sale tinzând la anularea procesului-verbal contravențional, adică trebuie să dovedească nelegalitatea și netemeinicia acestuia). De aici, concluzia evidentă este că acest contravenient contestator trebuie să-și dovedească nevinovăția.

Prin urmare, nu se pune în discuție competența agentului administrativ de a aplica o sancțiune contravențională în procedura administrativă (extra-judiciară), cât timp cel sancționat are posibilitatea contestării sancțiunii în justiție. El are astfel acces la o instanță de plină jurisdicție, independentă, imparțială și stabilită prin lege, în fața căreia, în principiu, se bucură de dreptul la un proces echitabil, public și într-un termen rezonabil, cu respectarea drepturilor apărării. Elementul dreptului la un proces penal echitabil care este însă clar nesocotit este dreptul la respectarea prezumției de nevinovăție. Persoana este calificată *ab initio* drept „contravenient”, deci este considerată vinovată de săvârșirea contravenției, și ei în revine sarcina probei (în calitate de contestator al unui act administrativ prezumat legal), adică obligația de a-și dovedi nevinovăția. În absența dovedirii nevinovăției de către contravenientul contestator (adică a nelegalității și netemeinicii procesului-verbal contravențional), organul administrativ intimat poate rămâne pasiv, nefiind obligat să dovedească vinovăția respectivei persoane.

Soluția normativă de respectare a prezumției de nevinovăție ar fi extrem de simplă. În procedura plângerii contravenționale, dreptul comun în materie ar trebui să prevadă răsturnarea sarcinii probei. Altfel spus, să nu mai existe prezumția de legalitate a procesului-verbal contravențional și nici obligația contestatorului de a dovedi nulitatea acestuia, ci, dimpotrivă, să se prevadă expres obligația organului administrativ de a dovedi temeinicia și legalitatea sancțiunii contravenționale aplicate, ceea ce echivalează cu dovedirea vinovăției contestatorului. În egală măsură, trebuie eliminată utilizarea noțiunii de „contravenient” până când procesul-verbal contravențional nu devine de neatacat și executoriu (adică până la soluționarea irevocabilă a plângerii contravenționale sau până la expirarea termenului de introducere a plângerii).

Această răsturnare a sarcinii probei (care trece de la reclamant la pârât) nu ar fi o noutate a procesului civil român. Ea există în materia litigiilor de muncă, atunci când salariatul (ca reclamant) contestă o sancțiune disciplinară aplicată de angajator (care este pârât). Prin răsturnarea regulilor clasice în materie de sarcină a probei, legislația muncii prevede expres că sarcina probei legalității sancțiunii disciplinare aplicate revine angajatorului, adică pârâtului.

III. Jurisprudența de principiu a Curții Constituționale privind constituționalitatea procedurii contravenționale

În mod repetat, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională română a statuat asupra constituționalității procedurii contravenționale, prin raportare la dreptul la un proces echitabil. Soluția de principiu este conținută în Decizia nr. 183 din 8 mai 2003 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 16 alin. (1) și (7), art. 17, art. 18, art. 19 alin. (1), art. 25 alin. (1) și (3), art. 26 alin. (3), art. 27, art. 28, art. 33 alin. (1) și art. 34 alin. (1) din O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002².

Excepția de neconstituționalitate a fost structurată pe patru părți: 1. stabilirea nejudiciară a vinovăției contravenționale și sarcina probei în procedura judiciară contravențională de drept comun; 2. aplicabilitatea normelor constituționale și contravenționale consacrand dreptul la respectarea prezumției de nevinovăție; 3. violarea dreptului la respectarea prezumției de nevinovăție de normele juridice privind procedura contravențională de drept comun; 4. contrarietatea dintre normele juridice privind procedura contravențională judiciară de drept comun și principiul constituțional și convențional al statului de drept și democratic, bazat pe respectarea drepturilor omului.

Este evident că partea întâi prezintă și interpretează normele legale criticate, iar partea a doua dovedește aplicabilitatea normelor constituționale și convenționale în raport de care se cere exercitarea controlului de constituționalitate. Pornind de la aceste două premise, criticile de neconstituționalitate sunt conținute în părțile a treia și a patra din motivarea excepției. În schimb, în mod cu totul nejustificat, Curtea Constituțională a apreciat că fiecare din cele patru părți ale motivării excepției de neconstituționalitate reprezintă un motiv (o critică) distinct (ă) de neconstituționalitate și le-a analizat ca atare.

Ne vom referi exclusiv la critica de neconstituționalitate vizând violarea prezumției de nevinovăție, consacrată de art. 23 alin. (11) din Constituția revizuită, interpretat și aplicat, conform art. 20 alin. (1), în lumina art. 6 parag. 2 din Convenția europeană a drepturilor omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului.

Astfel, este adevărat că, din economia art. 23 din Constituție, rezultă că alin. (11), consacrand prezumția de nevinovăție, are în vedere exclusiv materia penală. Totodată, Constituția consacră explicit caracterul extra-penal al contravenției, atunci când o reglementează ca o instituție distinctă față de infracțiune, adică față de ilicitul penal [art. 15 alin. (2), art. 44 alin. (9)].

Pe de altă parte însă, art. 6 parag. 2 din Convenția europeană a drepturilor omului consacră dreptul la respectarea prezumției de nevinovăție, ca element al dreptului la un proces echitabil, în materia „penală” în sens european autonom, dat de jurisprudența jurisdicției europene specializate. Această sferă de aplicare mai largă este mai favorabilă pentru respectarea drepturilor omului, iar art. 20 alin. (1) din Constituție obligă la interpretarea și aplicarea normelor constituționale relative la drepturile

² M. Of. nr. 425 din 17 iunie 2003. Pentru onestitate științifică, autorul precizează că în cauza soluționată prin această decizie a avut calitatea de parte care a ridicat excepția de neconstituționalitate.

omului în lumina (*inter alia*) Convenției europene a drepturilor omului (așa cum este ea interpretată în jurisprudența Curții de la Strasbourg, sursa convențională și sursa jurisprudențială alcătuind, potrivit principiului solidarității, un bloc de convenționalitate).

Rezultă că instanța română de contencios constituțional putea să verifice validitatea constituțională a dispozițiilor criticate din dreptul comun în materie contravențională prin raportare la art. 23 alin. (11) din Constituție, întrucât acesta, interpretat fiind în lumina art. 6 parag. 2 din Convenția europeană și a jurisprudenței Curții Europene, potrivit art. 20 alin. (1) din Constituție, vizează nu numai materia penală, ci și pe aceea contravențională.

De altfel, chiar în jurisprudența sa, Curtea Constituțională română a admis aplicabilitatea normelor constituționale în materia drepturilor omului din domeniul penal și în materia contravențională.

Cu privire la compatibilitatea normelor legale criticate cu exigențele prezumției de nevinovăție, Curtea Constituțională a statuat că aceasta nu poate viza faza extrajudiciară a procedurii contravenționale (etapa administrativă în care se aplică sancțiunea contravențională), ci numai faza judiciară, deoarece aici poate fi vorba despre dreptul la un proces echitabil, a cărui componentă este prezumția de nevinovăție. Rationamentul jurisdicției constituționale este greșit, deoarece Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că dreptul la un proces echitabil există chiar înainte de un litigiu judiciar (spre exemplu: dreptul de acces la o instanță, în absența căruia dreptul la un proces echitabil ar fi teoretic și iluzoriu, iar nu real și efectiv; determinarea duratei rezonabile a procesului și în raport cu anumite proceduri prealabile). Cât privește în concret prezumția de nevinovăție, dacă o persoană este prezumată a fi nevinovată pe parcursul procesului, până la rămânerea definitivă a unei hotărâri de condamnare, *a fortiori* ea trebuie prezumată nevinovată înainte de orice acuzație care i s-ar aduce în cursul unui proces.

Curtea Constituțională reține că sarcina probei în procesul judiciar contravențional, conform regulilor procesului civil, revine contestatorului, el fiind cel care afirmă ceva în instanță. Reglementarea legală a procedurii nu semnifică răsturnarea sarcinii probei, ceea ce ar fi contrar intereselor contravenientului, ci exercitarea dreptului la apărare. Este incredibilă afirmația jurisdicției constituționale, în sensul că dacă s-ar răsturna sarcina probei (adică dacă nu contestatorul ar fi obligat să dovedească nulitatea procesului-verbal, ci organul administrativ intimat ar trebui să probeze temeinicia și legalitatea lui), acest lucru ar fi defavorabil contravenientului contestator.

Curtea Constituțională concluzionează asupra conformității normelor legale criticate cu exigențele constituționale, întrucât se respectă dreptul de acces la justiție, dreptul la un proces echitabil și drepturile apărării.

Această motivare are o gravă carență logică, încălcând principiul identității. Critica de neconstituționalitate a vizat violarea dreptului la respectarea prezumției de nevinovăție, iar motivarea respingerii excepției are în vedere respectarea altor exigențe constituționale (aspect adevărat, dar fără legătură cu cauza).

Cu această motivare, în unanimitate, Curtea Constituțională a respins excepția de neconstituționalitate.

IV. Constatarea neconvenționalității procedurii contravenționale în cadrul contenciosului european al drepturilor omului

Din fericire, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, într-o cauză foarte recentă, a așezat lucrurile pe făgașul lor firesc, condamnând România pentru violarea prezumției de nevinovăție consacrată de art. 6 parag. 2 din Convenție, în procedura contravențională.

Avem în vedere Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului, secția I (cameră) din 4 octombrie 2007, cauza *Anghel c. România*, cererea nr. 28183/03³.

Cu privire la admisibilitatea plângerii, sub aspectul aplicabilității art. 6 din Convenția europeană a drepturilor omului, dimensiunea penală, la procedura contravențională, Curtea Europeană constată că dreptul național nu califică aceste contravenții drept „penale”, legiuitorul român alegând să depenalizeze anumite acte care, deși aduc atingere ordinii publice, nu reprezintă infracțiuni.

Acest fapt nu este însă decisiv pentru aplicabilitatea art. 6 parag. 1 din Convenție, indicațiile date de dreptul intern neavând decât o valoare relativă.

În lumina criteriilor degajate în jurisprudența sa constantă în materie, Curtea consideră că, în ciuda naturii pecuniare a sancțiunii efectiv aplicate reclamantului, a nivelului său scăzut și a naturii civile a legii stabilind respectiva contravenție, procedura în cauză poate să fie asimilată unei proceduri penale.

În primul rând, se impune constatarea faptului că dispoziția a cărei încălcare este reproșată reclamantului are un caracter general și nu se adresează unui grup determinat de persoane, ci tuturor cetățenilor. Ea prescrie un anumit comportament și adaugă la această exigență o sancțiune care urmărește atât descurajarea, cât și reprimarea.

La aceasta se adaugă natura însăși a sancțiunii care poate fi aplicată pentru faptele pentru care a fost angajată răspunderea contravențională a reclamantului. La acel moment, faptele puteau fi sancționate nu numai cu amendă, ci și cu închisoare contravențională de la 15 zile la 3 luni, fiind vorba despre o sancțiune care, prin natura și gravitatea sa, relevă fără îndoială de domeniul penal. Abia ulterior închisoarea contravențională a dispărut din categoria sancțiunilor contravenționale.

Prin urmare, capătul de cerere al reclamantului este admisibil.

Cât privește fondul cauzei, Curtea amintește că, în materie penală, chestiunea administrării probelor trebuie analizată în lumina parag. 2 și 3 ale art. 6. Primul consacra principiul prezumției de nevinovăție și cere, între altele, ca membrii instanței, atunci când își îndeplinesc funcțiile, să nu plece de la ideea preconcepută că acuzatul a săvârșit fapta. Sarcina probei revine acuzării, iar dubiul profită acuzatului. În plus, acuzarea are obligația să-i prezinte celui în cauză acuzațiile care i se vor aduce, pentru a-i da posibilitatea să-și pregătească și să prezinte apărarea corespunzătoare, precum și de a furniza probe suficiente pe care să se întemeieze o declarație a vinovăției.

Paragraful 1 al art. 6, combinat cu parag. 3, obligă, de asemenea, statele părți să adopte măsuri pozitive. Ele constau în special în informarea acuzatului, în cel mai scurt termen, despre natura și cauza acuzației care i se aduce, în acordarea timpului și facilităților necesare pentru pregătirea apărării, în asigurarea dreptului de a se apăra singur sau cu asistența unui avocat și în permisiunea de a interoga sau de a obține in-

³ Nedefinitivă.

terogarea martorilor în acuzare și de a obține convocarea și interogarea martorilor în apărare în aceleași condiții ca pentru martorii în acuzare. Acest din urmă drept implică nu numai existența unui echilibru între acuzare și apărare, dar și faptul că audierea martorilor trebuie în general să îmbrace un caracter contradictoriu.

Curtea verifică îndeplinirea acestor condiții în cauză. Procedând astfel, ea nu se pronunță asupra vinovăției reclamantului și nici nu apreciază ea însăși elementele de fapt care au condus jurisdicțiile naționale la adoptarea unei anumite soluții.

În cauză, reclamantul a fost „acuzat” cel mai târziu la data când a primit la domiciliu procesul-verbal prin care i s-a aplicat o amendă contravențională.

Dacă este adevărat că instanțele sesizate cu privire la temeinicia plângerii sale nu par în niciun fel să fi decis dinainte soluția, anterior confirmării prin hotărârile judecătorești pronunțate a temeiniciei procesului-verbal întocmit de polițist, totuși instanțele au așteptat de la reclamant ca acesta să răstoarne prezumția de legalitate și de veridicitate a procesului-verbal în litigiu, aducând proba contrară expunerii faptelor stabilite în procesul-verbal întocmit de polițist. Acest element rezultă în mod clar din motivarea hotărârii judecătorești, plângerea fiind respinsă pentru motivul că reclamantul nu a putut să-și dovedească nevinovăția prin intermediul probelor administrate în fața instanței.

O asemenea abordare din partea instanțelor naționale nu este surprinzătoare, în măsura în care regimul juridic aplicabil contravențiilor este completat prin dispozițiile Codului de procedură civilă, care prevede în materie de probă principiul *onus probandi incubit actori*. În baza acestei reguli, sarcina probei unui fapt revine celui care susține acel fapt. De altfel, această abordare de principiu a instanțelor naționale în materie de sarcină a probei este confirmată de practica internă pertinentă privitoare la modul în care jurisdicțiile naționale statuează asupra plângerilor similare celei din cauză.

Curtea a constatat deja că orice sistem juridic cunoaște prezumții de fapt și de drept. Convenția nu se opune în principiu la aceasta, dar în materie penală ea obligă statele să nu depășească un anumit nivel. În special, art. 6 parag. 2 cere statelor să încadreze aceste prezumții în limite rezonabile, ținând cont de gravitatea mizei și respectând drepturile apărării. Curtea verifică dacă, în concret, aceste limite au fost depășite în defavoarea reclamantului.

Cât privește în primul rând gravitatea mizei, se constată că în cauză, conform legislației în vigoare la momentul respectiv, în caz de neplată a amenzii contravenționale în termen de 30 de zile era posibil ca autoritatea care a aplicat amenda să sesizeze instanța în vederea transformării acesteia în închisoare contravențională. Deși după modificarea regimului juridic contravențional și a abolirii închisorii contravenționale o asemenea transformare a amenzii într-o sancțiune privativă de libertate nu mai pare posibilă, această posibilitate exista la momentul faptelor, inclusiv la momentul confirmării sancțiunii printr-o hotărâre judecătorească definitivă.

Cât privește respectarea drepturilor apărării, instanțele naționale au acordat credibilitate martorilor acuzării, fără a încerca să obțină și mărturiile altor persoane prezente la momentul faptelor. De asemenea, instanța nu a ținut seama de mărturiile în apărare, fără a preciza motivele pentru care nu le-a considerat credibile. Cu tot caracterul special al procedurii, începută cu o plângere a reclamantului contra procesului-

verbal, Curtea consideră drept o garanție esențială posibilitatea reclamantului de a fi confruntat cu martorii acuzării în prezența unui judecător, care trebuie să statueze în ultimă instanță în cauză. Or, o mărturie în acuzare, pe care s-a întemeiat instanța, a fost obținută de polițist în ziua faptelor, dar nu a mai fost făcută în ședința de judecată, martorul nefiind citat în procedura plângerii contravenționale. De asemenea, pentru cea de-a doua mărturie în acuzare pe care s-a întemeiat instanța, aceasta a refuzat atât cererea reclamantului de confruntare a martorului acuzării cu martorii propuși în apărare, cât și cererea reclamantului de reaudiere a martorilor apărării în lumina faptelor prezentate de martorul acuzării, fiind vorba despre probe determinante, întrucât martorul acuzării discredita serios mărturiile apărării, care erau singurele probe pe care se întemeia reclamantul în plângerea sa.

Curtea ia act de dispozitivul *sui generis* adoptat de legiuitorul român în materia contravențiilor. Deși instanța competentă să statueze asupra unei plângeri împotriva unui proces-verbal contravențional este obligată să verifice depunerea plângerii în termen legal și să-i asculte pe autorul acesteia, autoritatea care a aplicat sancțiunea și martorii indicați în procesul-verbal și în plângere, legislația contravențională nu conține expres garanții de procedură aplicabile în materie penală, precum respectarea prezumției de nevinovăție.

Deși este permis statelor să depenalizeze anumite infracțiuni și să le reprime pe cale contravențională, iar nu pe cale penală, autorii acestor fapte nu trebuie să se găsească într-o situație defavorabilă prin simplul fapt că regimul juridic aplicabil este diferit de cel aplicabil în materie penală. Convenția lasă, în principiu, statelor libertatea să incrimineze ca infracțiune penală și să o urmărească ca atare, cu condiția respectării exigențelor art. 6 din Convenție, un comportament care nu constituie exercițiul normal al unuia dintre drepturile pe care ea le protejează. Or, în lumina aspectelor anterioare, Curtea nu este convinsă că această condiție este îndeplinită în cauză.

Rezumând, Curtea este de părere că, dacă depenalizarea contravenției nu pune probleme în sine, nerespectarea garanțiilor fundamentale – între care prezumția de nevinovăție – care protejează individul în fața posibilelor abuzuri ale autorităților pune o problemă față de art. 6 din Convenție. Reiterând importanța, în cursul unei proceduri care poate fi calificată drept „penală”, a unei asemenea garanții chemate să restabilească echilibrul între autorii prezumați ai unor fapte interzise de lege și autoritățile însărcinate cu urmărirea și sancționarea lor, ea concluzionează că procedura reclamantului nu a fost echitabilă, așa cum o cere art. 6 din Convenție.

Pentru aceste motive, în unanimitate, Curtea statuează că a existat violarea art. 6 din Convenție.

V. Concluzii

Nu este pentru prima dată când se dovedește faptul că judecătorii constituționali români ignoră și violează Convenția europeană a drepturilor omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. Și cu alte ocazii (spre exemplu: accesul la justiție împotriva soluțiilor procurorilor; dreptul procurorilor de a decide privarea de libertate pe durată mare; imposibilitatea executării hotărârilor judecătorești pronunțate împotriva instituțiilor bugetare), soluțiile Curții Constituționale au fost „infirmate” de

instanța europeană, care a condamnat statul român, ceea ce înseamnă atât o palmă morală, cât și condamnarea la plata unor sume de bani din bugetul de stat. Evident însă, nu poate fi angajată în niciun fel răspunderea juridică a judecătorilor constituționali, dar măcar se dovedește lipsa lor de profesionalism.

Pe de altă parte, se impune modificarea rapidă a legislației naționale de drept comun în materie contravențională, pentru a executa, sub aspectul măsurilor generale, hotărârea de condamnare pronunțată de Curtea Europeană (dacă și din momentul în care aceasta va fi definitivă). Nimic nu se opune menținerii fazei administrative a procedurii contravenționale, în care sancțiunea amenzii să fie aplicată de un organ administrativ. De asemenea, nimic nu se opune faptului ca prezentarea în fața unui judecător să fie condiționată de exercitarea unei plângeri de către acesta, fără a fi o obligație automată a organului administrativ. Sunt însă necesare, pe de o parte, renunțarea la utilizarea sintagmei de „contravenient” până când procesul-verbal contravențional devine executoriu (la rămânerea irevocabilă a hotărârii judecătorești de respingere a plângerii sau la expirarea termenului legal de introducere a acesteia), iar, pe de altă parte, reglementarea procedurii judiciare contravenționale în sensul instituirii obligației organului administrativ intimat de a dovedi legalitatea și temeinicia procesului-verbal, adică de a dovedi acuzația, înlăturând soluția actuală în care contestatorul este obligat să dovedească nulitatea acestuia, adică propria nevinovăție, prin răsturnarea sarcinii probei în procedură, care să treacă de la contestator la intimat.